KONDRAT
I PARTNERZY

PODCAST

PRAWO ŻYWNOŚCIOWE

NAZWA ŻYWNOŚCI

Nazwa żywności stanowi podstawową informację, jaka musi być zamieszczona w oznakowaniu każdego środka spożywczego. Dzięki niej konsument może skutecznie zidentyfikować produkt, z którym ma do czynienia, a niekiedy nawet uzyskać szczególnie istotne informacje na temat jego właściwości czy charakteru. W praktyce większość produktów zawiera kilka nazw, jedne z nich są wymagane prawnie, drugie stanowią jedynie nazwy handlowe. Nieprawidłowa identyfikacja nazw może skutkować niespełnieniem określonych w przepisach wymagań, a w rezultacie grozić nałożeniem surowych kar przez organy kontrolujące. Jak więc w sposób prawidłowy zamieszczać nazwę produktu? Czym różni się nazwa przewidziana w przepisach od nazwy zwyczajowej i opisowej? Czym jest nazwa handlowa? I jakie szczegółowe dane zawsze muszą towarzyszyć nazwie środka spożywczego?

Zgodnie z art. 17 ust. 1 rozporządzenia nr 1169/2011 nazwą środka spożywczego jest jego nazwa przewidziana w przepisach. W przypadku braku takiej nazwy nazwą środka spożywczego jest jego nazwa zwyczajowa, a jeśli nazwa zwyczajowa nie istnieje lub nie jest stosowana, przedstawia się nazwę opisową tego środka spożywczego.

Przepis ten rozróżnia zatem trzy rodzaje nazw:

- **„nazwa przewidziana w przepisach”** oznacza ona nazwę środka spożywczego określoną w mających zastosowanie przepisach unijnych lub, w przypadku braku takich przepisów unijnych, nazwę przewidzianą w przepisach ustawowych, wykonawczych i administracyjnych mających zastosowanie w danym państwie członkowskim, w którym żywność ta jest sprzedawana konsumentowi finalnemu lub zakładom żywienia zbiorowego;
  Przykłady: **soki i nektary owocowe, czekolada, miód, dżemy, konfitury, oliwa z oliwek**.
- **„nazwa zwyczajowa”**, która stosowana jest w przypadku braku nazwy prawnej. Stanowi ona akceptowaną nazwę środka spożywczego przez konsumentów w państwie członkowskim, w którym żywność ta jest sprzedawana, bez potrzeby jej dalszego wyjaśniania jej znaczenia.
  Przykłady: herbatniki, krakersy, paluszki, ciastka kruche czy bezy.
- „nazwy opisowa” - stosowana w sytuacji braku zarówno nazwy prawnej, jak i zwyczajowej. Oznacza ona nazwę zawierającą opis środka spożywczego, a w razie potrzeby również jego zastosowania, który jest wystarczająco jasny, aby umożliwić konsumentom poznanie rzeczywistego charakteru tego środka spożywczego i odróżnienie go od innych produktów, z którymi może zostać pomylony.
  Przykłady: ciastka kruche z kremem o smaku kakaowym oblane czekoladą mleczną, serek twarogowy z cebulą.

Co istotne, nazwa, pod którą produkt jest wprowadzany do obrotu, nie może być zastąpiona nazwą chronioną, jako własność intelektualna, nazwą marki lub nazwą wymyśloną, czyli tzw. nazwą handlową (art. 17 ust. 4 rozporządzenia nr 1169/2011). Nazwa handlowa to zazwyczaj ta nazwa, którą konsument widzi od razu na froncie opakowania. Będzie to przykładowo „Coca-cola”, „Cisowianka” czy „Delicje”. Nazwy te nie wskazują od razu konsumentowi co to za produkt. Oznakowanie produktu nazwą handlową zawsze musi być uzupełnione o właściwą dla niego nazwę przewidzianą w przepisach, zwyczajową lub opisową.

KONDRAT
I PARTNERZY

PODCAST

PRAWO ŻYWNOŚCIOWE

NAZWA ŻYWNOŚCI

Nazwa handlowa zazwyczaj zamieszczana jest na froncie opakowania, a nazwa właściwa dla danej kategorii produktu – w miejscu, w którym zamieszczone są pozostałe niezbędne informacje, czyli zazwyczaj z tyłu opakowania. Określono jednak wymóg, by w tym samym polu widzenia, co nazwa żywności powinna być zamieszczona ilość netto produktu (art. 13 ust. 5 rozporządzenie nr 1169/2011).

Co istotne, oznakowanie produktu, który wprowadzany jest do obrotu na terenie Polski, powinno być opracowane w języku polskim. Nie zabrania się jednak zamieszczania oznakowania w kilku językach. Przepisy dopuszczają stosowanie nazwy produktów importowanych, pod którą ten produkt jest wprowadzany w innym kraju członkowskim. Gdyby jednak nazwa ta nie była rozumiana przez konsumentów lub nie oddawałaby charakteru produktu i mogłaby spowodować pomylenie go z innymi, powinna być uzupełniona innymi informacjami opisowymi, które znajdują się w pobliżu nazwy tego środka spożywczego(art. 17 ust. 4 rozporządzenie nr 1169/2011). W sytuacji, gdy produkty importowane z innych krajów członkowskich wyraźnie różnią się od produktów wprowadzanych na nasz rynek – pod względem składu lub sposobu produkcji – nazwa stosowana w kraju produkcji nie może być użyta (art. 17 ust. 3 rozporządzenie nr 1169/2011). .

W niektórych przypadkach nazwa środka spożywczego musi zostać uzupełniona o dodatkowe informacje. Przypadki te określa załącznik VI rozporządzenia 1169/2011. Są to:

- określenia dotyczące procesów fizycznych lub szczególnego przetwarzania jakim został poddany produkt (***Przykład:*** napój pomarańczowy gazowany, makrela w oleju roślinnym sterylizowana);
- określenia „rozmrożone" w przypadku środków spożywczych, które zostały przed sprzedażą zamrożone, a które są sprzedawane rozmrożone;
- określenia „napromieniowany" lub „poddany promieniowaniu jonizującemu" – w przypadku środków spożywczych poddanych procesom promieniowania jonizującego;
- informacja o obecności substancji słodzących: w brzmieniu „zawiera substancję(-e) słodzącą(-e)" – w przypadku produktów zawierających takie substancje.

W sytuacji, gdy w danym produkcie składnik, który zwykle się w nim znajduje lub konsumenci oczekują jego obecności z uwagi na charakter danej żywności -został zastąpiony innym składnikiem - konieczne jest również wskazanie, że składnik ten został użyty w ramach częściowego lub całkowitego zastąpienia.

Ponadto, wymagane jest również podawanie informacji o obecności dodanego białka i jego pochodzenia w szczególności w przypadku produktów mięsnych, surowych wyrobów mięsnych i produktów rybołówstwa zawierających dodatek białka jako takiego, w tym hydrolizatów białkowych, z różnych źródeł zwierzęcych. ***Przykład:*** „filet z piersi kurczaka parzony, wędzony z dodatkiem białka wieprzowego".

Przepisy nakładają też wymóg wskazywania w nazwie informacjo o dodanej wodzie, jeżeli jej zawartość przekracza 5% wagi gotowego produktu, w odniesieniu do produktów mięsnych i surowych wyrobów mięsnych a także produktów rybołówstwa w formie płata, sztuki mięsa, plastra, porcji lub tuszy zwierzęcej. ***Przykład:*** „filet z piersi kurczaka parzony, wędzony z dodatkiem wody".

NAZWA ŻYWNOŚCI

Jednocześnie warto zaznaczyć, że w przypadku produktów mięsnych, surowych wyrobów mięsnych i produktów rybołówstwa, które mogą sprawiać wrażenie, że stanowią jeden kawałek mięsa lub ryby, a w rzeczywistości składają się z różnych kawałków połączonych za pomocą innych składników, konieczne jest opatrzenie ich informacją «z połączonych kawałków mięsa» albo «z połączonych kawałków ryby». Przykładem produktu wymagającego omawianego oznaczenia może być produkt panierowany, którego struktura nie jest widoczna i który „może sprawiać wrażenie", że stanowi jeden kawałek mięsa lub ryby.

W załączniku VI rozporządzenia 1169/2011 zostały ponadto zawarte szczegółowe wymogi dotyczące nazewnictwa mięsa mielonego oraz osłonek wędlin. W przypadku przedmiotowych osłonek wędlin – przepisy jasno wskazują, iż jeśli nie jest ona jadalna to taka informacja musi być obowiązkowo wskazana przez producenta przy nazwie produktu.

Warto też podkreślić, że jeśli w nazwie jest wyszczególniona obecność danego składnika, np.: „z żurawiną", „z kawałkami czekolady", czy „orzechowe", wymagane jest podanie procentowej zawartości składnika przywołanego w nazwie.

Jeśli chcielibyście Państwo dowiedzieć się więcej na temat znakowania środków spożywczych, to zapraszamy do kontaktu z Kancelarią KONDRAT i Partnerzy za pośrednictwem adresu mailowego: prawozywnosciowe@kondrat.pl. Z chęcią odpowiemy na Państwa pytania.

mgr inż. Kinga Krent
Specjalista ds. prawa żywnościowego